

поданих відповідей на всі минулі, сучасні й майбутні проблеми та лукаво підпираючи її авторитетом усе, що завгодно — від українського волонтаризму аж до сьогоднішнього сюрреалізму та інфантилізму.

Володимир ДЕРЖАВИН*

* Текст подаємо за виданням "Українське слово", кн. III. — К., 1994.

В. Державин — відомий літературознавець, історик культури і критик, а також дослідник проблем загального мовознавства і класичної філології. З 1940 року професор Харківського університету. Після війни працював у Німеччині, в Українському вільному університеті. Один із провідних учасників дискусії (про майбутнє української літератури), що точилася між українцями діаспори в повоєнні роки.

ВЕЛИКА УКРАЇНЬСЬКА МІСТЕРІЯ

(Біля святині соборної України під Каневом)

Кожного року в березневі річниці відбувається велика українська містерія. Люди збираються в святочно оздоблених залах, але їх уява, їхні думки линуть туди, до могили під Каневом над Дніпром. Там відбувається великий збір живих і мертвих. І байдуже, де знаходяться сьгодні українські душі... всі вони в ті дні кружляють довкола могили під Каневом над Дніпром. І немає таких кордонів, граничних сторож, залізних завіс, щоб спинити незримий лет українських скитальських душ у батьківщину на свято з'єднання з усім народом.

І стається друге чудо. Не тільки ламаються державні кордони, але розпадаються тяжкі, залізні засуви советських тюрем і концтаборів, і там, залишивши свої змаргані тіла, заживо погребенні наші брати і сестри духом мчать на свято, під Канів над Дніпро.

І твориться третє чудо. Не кордони і залізна завіса розступаються, і не тільки безсилим стають кайдани і брами тюрем. Це отворяються гроби перед нашою уявою, живим поруч із нами стоїть оспіване Шевченком козацьке військо, що "як море червоне.

Перед бунчуками, бувало горить,
А ясновельможний на воронім коні
Блісне булавою — море закипить"

Із могил підводиться новітнє козацтво, що згідно з заповітом Шевченка продовжуючи славу традицію, своїм умом, своєю працею і кров'ю відбудувало нову українську державну сім'ю сорок років тому (сьгодні вже 80 років тому — приміт. редакції), і далі в вірності для неї боролось, страждало і вмирало...

І вкінці твориться останнє, найбільше чудо. Не тільки ламаються державні границі, не тільки розпадаються тюремні ґрати і надгробні плити. Це розтоплюються і розпливаються і ті внутрішні кордони, що потворились нашим покаліченим життям у душах наших.

В ті хвилини немає провінційних, віровизнаневих, партійних вороженець. В ті хвилини є один український народ, що поклоняється із своєї власної душі народженому генієві. Це велика хвилина і хай ніяка брудна думка її не плямить. Хай хоч раз у рік соборне українство переживає свою єдність в обличчі свого духового провідника. Хай воно чистою й отвертою душею зучасняється в обряді тієї щорічної містерії.

(Уривок з книжки під заголовком "Верхи життя і творчости").

*Пам'ятник Т. Г. Шевченку в Моринцях, 1930 р.
Скульптор К. Терещенко (сидить перший зліва в групі селян с. Моринці).*

НОВИЙ СУЧАСНИЙ ТИП ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ЛЮДИНИ

Українство після Другої світової війни набуло означення “Розгубленості української людини”... Знайшовшись серед темряви післявоєнної, ми не мали дороговказних зір. І тоді в розпуці поверталися ми до давніх пережитих етапів мислі. 40 роки — це постійні закляти назад. Ті роки переповнені такими назадницькими тенденціями: назад до Липинського! Назад до Хвильового! Назад до Донцова!...

...Це трагедія української людини... На перехресті доріг стоїть українська душа в латаній свитині, зшитій із поношених і подертих мислей. Зупинімося, не продовжуймо безнадійними манівцями. Що ж робити? Вийти з безнадійного бігу старими шляхами, старими думками! Почати новий рух!..

На прапорах нової української людини виписане протилежне усім трьом попереднім гаслам: “Борітеся — поборете!”. Отже, сучасна українська людина — це шевченківська людина. Вона перейняла репрезентацію сучасного українства. Нове суспільство і нова людина, оперті на знання і справедливість — це ідеал Шевченка і шевченківської людини.

*Микола ШЛИМКЕВИЧ**

З книг “Загублена українська людина”,
вид. “Ключі” (США), 1954.

* Микола Шлимкевич (27.І.1894—14.ІІ.1966) — видатний вчений і громадсько-політичний діяч української діаспори, член наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка і

ПАМ'ЯТНИК ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ В ТУЛУЗІ

(Франція)

Білим мрамуром в Тулузі,
В Мірай-Бельфонтен,
Вріс наш велет там у лузі —
Муж благословен.

То Тарас Шевченко-Геній —
Кріпкий, мов граніт,
Мостить шлях всій Україні
У широкий світ.

Син Тарас, Вкраїна мати —
Цих два імена
Мають силу оживляти
Зболені серця.

Сяйво сонця весняного —
Душу веселить,
Після снігу зимового
Всюди цвіт пахтить.

Ждем ми лагідного літа,
Пребагатих жнив.
Молпимось Творцеві світу,
Щоб благословив:

Волею усі народи,
Шастям всіх людей,
Що так спраглиї свободи
В нинішній ще день.

За яку боровсь Шевченко
Й Бога все благав,
Як ясного сонця зранку,
Волі виглядав.

І йому усюди в світі,
З широй душі,
Пам'ятники на граніті —
Ми будуєм всі.

Дух його живе між нами,
Бальорить серця.
Йде світами слово правди
Генія-борця.

Микола Галицько

Вільної Академії наук, філософ, культуролог, літературознавець, дослідник етнопсихології української нації. Основні праці: "Українська синтеза чи громадянська війна" (1948), "Загублена українська людина" (1959), "Галичанство" (1958) і "Верхи життя і творчості" (1958). Найціннішою з них, на думку авторитетних знавців, є остання. При цьому слід зазначити, що основна її частина присвячена висвітленню проблем "глибинних верств світогляду Т. Шевченка", що становить особливий інтерес, зокрема для українських етнопсихологів, етнопедогогів і широких кіл народознавців.

Редакція журн. "Народна творчість та етнографія" планує в одному з найближчих чисел опублікувати статтю М. Шлимкевича "Душа і пісня". Там же передбачаємо подати і дещо ширшу довідку про автора та його праці.